

025/12.12.2016г.

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Донка Михайлова Иванова,

Катедра „Индустриален мениджмънт” – Технически университет – Варна

Върху дисертационен труд на Евгени Филчев Филипов

на тема:

„Възможности на академичното Spin – off предприемачество за технологичното преструктуриране на българската икономика”

За придобиване на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.8 „Икономика”, докторска програма – Политическа икономия (Обща икономическа теория)

На основание Заповед № РД 06-4166 от 11.10.2016г. на Ректора на Икономически университет – Варна.

Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем

Докторантът Евгени Филипов е концентрирал вниманието си върху един актуален проблем за страните от Централна и източна Европа и преди всичко за България, а именно възможностите на академичното Spin – off предприемачество за технологично преструктуриране на българската икономика. Актуалността и значимостта на дисертационния проблем са безспорни и произтичат от стратегия Европа 2020 за постигане на интелигентен растеж, основан на знания и активно предприемаческо поведение на академичните изследователски звена.

Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературата

За целите на изследването докторантът е използвал 169 литературни източника, от които 29 на кирилица и 140 на латиница, значителна част от които са цитирани в текста. Богатата библиографска справка е гаранция за задълбоченост на научното изследване.

Литературните източници са ползвани добросъвестно и коректно.

Може да се приеме, че докторантът има задълбочени познания по основната литература в предметната научна област.

Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд с постигнатите приноси

Формулираната цел на дисертационния труд – анализ на особеностите на технологичното преструктуриране на българската икономика и потенциалната роля на академичното Spin-off предприемачество в този процес е точна и ясна, детайлизирана в седем изследователски задачи.

В методологическо отношение дисертантът търси синтез между различните теоретични направления за изграждане на широкообхватно възприятие за технологичното преструктуриране и академичното Spin – off предприемачество. Технологичната промяна в неокласическата парадигма се обвързва с икономическия растеж.

Въз основа на изложеното може да се приеме, че е налице съответствие между изследователската цел и задачите в дисертационния труд.

Аналитична характеристика на достоверността на материала

Изложението на дисертационния труд е представено в обем от 207 страници, от които Въведение – 6 страници, Три глави – общо 193 страници, Заключение – 5 страници и Приложения – 6 страници. Текстът съдържа достатъчно количество фигури и таблици, които са прецизно оформени. Анкетната карта и част от графичния материал е изведен в приложение.

В структурно отношение е налице добра логическа последователност, целенасоченост и балансираност между отделните глави на дисертационния труд. Във въведението докторантът обосновава актуалността и значимостта на проблема, дефинира целта, задачите, времевия хоризонт на изследването и прилаганите изследователски подходи и методи.

Изложението в Глава Първа е насочено към изясняване на концепцията за технологично преструктуриране като процес, който води до промяна на технологичното ниво в икономиката. В духа на неокласическата школа се изследва сложността и значимостта на технологичните промени за икономическия растеж. Технологичното преструктуриране се изследва през призмата на институционализма като течение на икономическата мисъл на XX век и е обвързана с еволюционната школа Шумпетариански модел на икономически растеж. В глава първа дисертантът изследва концепцията за технологичното догонване между страните предвид либерализацията на международните икономически отношения и нарастване на възможностите за трансфер на технологии и обмен на идеи и практики.

Изложението в Глава Първа ми дава основание за извода, че докторантът добре познава състоянието на изследвания проблем, демонстрира способности за критичен прочит и анализ на литературните източници и за извеждане на собствени позиции в изследваната проблематика.

Глава Втора има подчертано методически и емпиричен характер. Анализирани са тенденциите в технологичното преструктуриране в световен, регионален план и в рамките на България на базата на данни в три статистически групи: инвестиции в НИРД, патенти и научно – публицистична дейност. От проведенния сравнителен анализ се очертава позицията на България сред страните от ЦИЕ в технологичното преструктуриране.

Откроява се извода, че е необходимо утвърждаване на модел за трансфер на инновации в България, който да припокрива практиките на успешно развиващите се страни.

В Глава Трета Академичните Spin – off фирми са представени като инструмент за стимулиране на инновационната дейност и технологичния трансфер. Представена е взаимовръзката между академичното предприемачество и технологичното преструктуриране. Институционалната среда и икономическата база са водещите фактори за развитие на академичното Spin – off предприемачество, но ключов елемент е човешкият фактор. Идентифицирани са три типа университетски фирми с потенциал за развитие в български условия.

В заключението са изведени резултатите и обобщенията относно потвърждаването на валидността на основната теза в дисертационния труд, че успехът на академичните Spin – off предприятия е тясно обвързан с процеса на технологично преструктуриране и позициониран в контекста на социалните отговорности на държавата и сектора на висшето образование.

Приноси в дисертационния труд

В дисертационния труд авторът е формулирал своите претенции за приноси от научен и научно – приложен характер.

A Научно – приложни приноси

1. Систематизирани и анализирани са теоретико – методологическите аспекти на технологичното преструктуриране в съвременната икономическа наука.
2. Изследвани са световните и регионални тенденции в областта на технологичното преструктуриране и развитието на НИРД.
3. На базата на сравнителен анализ е направена оценка на състоянието на технологичното преструктуриране и иновациите в българската икономика и установеното изоставане спрямо част от страните от ЦИЕ.

B Приложни приноси

1. Анализът на резултатите от анкетното проучване представя предприемаческите нагласи сред българските студенти, които следва да намерят място в предприемаческите политики, ориентирани към младите хора.
2. Предвид ситуацията в страната са предложени три различни форми на Spin – off фирми, които могат успешно да функционират в специфичните национални условия. Предложен е теоретичен модел на информационни потоци и структурни звена за изграждане на кълстерни групи от академични Spin – off фирми гравитиращи около университетски центрове.

Посочените приноси могат да бъдат представени в две групи:

- обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания;
- приложение на утвърдени добри практики в Spin – off предприемачеството с формулирани изводи и препоръки.

Възможности за използване на получените резултати

Приемам предложения теоретичен модел на изграждане на кълстерни групи от академични Spin – off фирми като подходящ и полезен за приложение от водещи университети в страната.

Проценка на автореферата и публикациите по дисертационния труд

Авторефератът като структура и съдържание отразява вярно дисертационния труд на докторанта. Основните резултати в дисертацията са представени в четири научни публикации, написани в периода 2014 – 2016 година, публикувани в университетски издания в страната. Публикациите са лично дело на докторанта. Приемам посочените публикации като част от дисертационния труд и считам, че са достатъчно в количествено и качествено отношение.

Критични бележки и препоръки

1. В проведеното анкетно изследване за предприемаческите нагласи на студентите от горни курсове твърде скромно е представителството на възпитаници от високотехнологичните специалности на университетите в страната.
2. Препоръчвам на докторанта да продължи да работи в тази научна област, като задълбочи своите научни изследвания и резултатите от тях да публикува в авторитетни международни индексирани издания.

Въпроси

1. Създадена ли е институционална среда за разработване и реализиране на проекти в университетски условия, финансиирани от ЕС ?

Заключение

Давам положителна оценка на дисертационния труд „**Възможности на академичното Spin – off предприемачество за технологичното преструктуриране на българската икономика**“. Спазени са всички изисквания за развитие на академичния състав в РБългария и правилника за неговото приложение на ИУ – Варна за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. **Въз основа на общата ми положителна**

оценка за дисертационния труд, приносните моменти и тяхната значимост за обогатяване на съществуващите знания и практики, предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Евгени Филчев Филипов в професионално направление 3.8 „Икономика”, докторска програма – Политическа икономия (Обща икономическа теория).

07.12.2016г.

Член на научното жури:

(W)
/доц. д-р Донка Иванова/

926/12.12.2016

СТАНОВИЩЕ

ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”

ПО ОБЯВЕНА ПРОЦЕДУРА ОТ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

1. Обща информация

Изготвил становището: проф. д.ик.н. Димитър Канев Канев, ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ - Варна

Основание за написване на становището: заповед РД-06-4166 / 11.10.2016 г. на Ректора на Икономически университет – Варна за назначаване на научно жури

Автор на дисертационния труд: Евгени Филчев Филипов

Тема на дисертационния труд: „Възможности на академичното spin-off предприемачество за технологично преструктуриране на българската икономика“

2. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от 222 страници, от които 6 – увод, 193 - основен текст, 5 – заключение, 9 - списък на използваната литература и 6 – три приложения. Изложението е структурирано в три глави, които съдържат 20 таблици и 23 фигури. Библиографията включва 169 източника (29 на кирилица и 140 на латиница). С тези свои характеристики той отговаря на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България и специфичните изисквания на Икономически университет – Варна.

Дисертацията е посветена на академичното spin-off предприемачество. Това е изключително актуален предмет в светлината на бурните технологични промени, доказания потенциал на подобен род дейност за трансфера на технологии в другите страни, политическата воля за развитието на този потенциал и у нас, демонстрирани с „Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2014-20 г.“ и последните промени на ЗВО и липсата на реален практически напредък. Целта на дисертацията е конкретизирана в седем основни задачи. Те биха могли те да се формулират и по-компактно, но и в този вид демонстрират способността на дисертанта ясно да вижда и дефинира пътя, който следва. Дисертацията проследява развитието на теоретичните виждания за технологичното преструктуриране и ролята на университетите в него; анализира съществуващите световни тенденции в технологичното преструктуриране и състоянието му у нас; изследва ролята на академичните spin-off фирми в икономическата сфера, моделите на функционирането им и това доколко съществуващата среда в България е подходяща за реализиране на академични предприемачески проекти. Изследването

използва ясна методологична основа, осигурено е теоретично и информационно, ограниченията му са коректно определени.

3. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд и мнение относно коректността на автореферата на дисертацията

Структурата и съдържанието на дисертационния труд съответстват на изискванията по чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна. Текстът съдържа научни и научно приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

Общите ми впечатления от самото съдържание на дисертацията е, че авторът задълбочено познава изследваната област и използва обширна и авторитетна литература по въпроса, владее методологията на научното изследване и е провел собствено анкетно проучване на предприемаческите нагласи и потребности на българските студенти като потенциални участници в академични spin-off проекти, умее да оформи и изложи резултатите от изследванията си разбираемо, логично и прецизно. Стилът на изложението е много добър и работата е лесно четима. Отделните глави са свързани помежду си с ясна логическа връзка. По всяка глава са формулирани изводи. Оформлението и на високо равнище.

Авторефератът правилно отразява основните положения и приносните моменти на дисертацията. Структуриран е съгласно изискванията.

4. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд.

Като цяло намирам, че приносите са свързани с развиване на нови научни представи за обществото и факторите на икономическото развитие. Напълно приемам петте приноса, формулирани от автора. Особено ценен практико-приложен потенциал имат оценката на състоянието на технологичното преструктуриране и иновациите в българската икономика, анализа на предприемаческите нагласи сред българските студенти и дефинирането на формите на академичните spin-off фирми, които биха могли да намерят приложение в местни условия.

Авторът е направил опит да популяризира своето изследване. Като публикации по дисертацията са дадени три доклада и една научна статия, която е публикувана в университетското списание и е реферирана в RePEc. Броят отговаря на изискванията, но в бъдеще бих препоръчал още по-силна публикационна активност в базите данни на Scopus, РИНЦ, WoS и Copernicus.

5. Критични бележки и препоръки

Критичните ми бележки и препоръките към автора могат да се обобщят в следното:

- 1) Не е изяснен и обоснован научния проблем на разработката.
- 2) Авторът коректно идентифицира потенциалните рискове пред академично-то spin-off предприемачество, а именно качествата на академичния предприемач или екип; възможността за набиране на стартов капитал и задържане на пазара до достигане на зрялост; възможността за възникване на конфликт на интереси между академичния предприемач, университета и потенциалните инвеститори. Полезно би било обаче по-задълбочено да се изследват и оценят тези рискове в конкретните български условия.
- 3) Препоръките към държавната политика и нормативната уредба са твърде общи и пожелателни.
- 4) На места източниците не са цитирани съгласно БДС.

Тези критични бележки и препоръки не са естество, което да намалява общата ми положителна оценка за работата на автора.

6. Заключение

Гореизложеното ми позволява да направя извода, че дисертационният труд „Възможности на академичното spin-off предприемачество за технологично преструктуриране на българската икономика“ отговаря на всички условия за придобиване на научната степен „доктор“. Въз основа на това предлагам на уважаемото научно на журри да присъди на Евгени Филчев Филипов образователната и научна степен „доктор“.

Варна, 8 декември 2016 г.

Изготвил:

(проф. д.ик.н. Д. Канев)

СТАНОВИЩЕ

на проф. дин Ивона Г. Якимова

катедра „ОИТ“ – Икономически университет – Варна

относно дисертационния труд на докторант **Евгени Филипов**

на тема „Възможности на академичното spin-off предприемачество за технологичното преструктуриране на българската икономика“

основано на : Заповед РД-06-4166 от 11.10.2016 г

Подробно съм запозната с цялостния три годишен научно-изследователски процес, през който премина докторант Евгени Филипов, тъй като бях негов научен ръководител – от избора на тема до окончателното написване на труда и реферата. През това време той израстна значително като усърден и амбициозен изследовател и в същото време показва добри педагогически умения в работата си със студентите по време на семинарни упражнения.

Още с избора на тема Евгени Филипов даде заявка за сериозен и добре ориентиран млад изследовател, който се стреми към разработването на актуални и значими за практиката научни проблеми. Отчитайки особеностите на съвременната глобална икономическа реалност, а именно навлизането на световната икономика в рецесионната фаза на дългия кондратиевски цикъл и поредната необходимост от технологично преустройство на икономиките като фактор за излизане от структурната криза и потенциал за нов икономически растеж, Евгени се ориентира към тематика, имаща пряко отношение към настоящите глобални икономически проблеми. Практиката от последния технологичен цикъл през 80-те години на 20 век показва, че академичното предприемачество е един от основните двигатели на технологичната промяна и естествен мост между първоначалната реализация на научните идеи и тяхното трансфериране в реалната икономика. Българската икономика се оказа встриани от тези процеси, поради изолацията

на социалистическите държави тогава, но пълноправното ни членство в ЕС и силната „отвореност“ на българската икономика, правят подобно предизвикателство особено важно и неотложно в сегашните условия. Детайлният анализ на досегашната практика на академичното научно предприемачество в отделните страни и региони и изследването на нагласите на младите професионално образовани хора у нас, е дало възможност на дисертанта да формулира важни изводи и препоръки, касаещи научно-техническата политика на страната и нейните дългосрочни цели и задачи.

Формулирайки основната си научна цел и сегментирайки я в седем научно-изследователски задачи, докторантът аргументира и научната си теза, че „стимулирането на предприемаческите функции на университетите и развитието на академични spin-off фирми би спомогнало за активизирането на процеса на технологичното преструктуриране в частния секторна българска икономика, и би окказало цялостно положително влияние върху дългосрочното регионално развитие в университетските центрове в страната. Подобни мерки следва да бъдат изследвани и препоръчани на държавните институции поради незадоволителните резултати на страната в областта на иновациите.“

Научният проблем е разработен в структура от увод, три глави, 10 параграфа, заключение, библиографска справка и приложения. Посочени са и главните ограничения на изследването, свързани с липсата на достатъчно статистически данни за конкретния предмет на изследването – академичните spin-off фирми, както в международната статистика, така и особено в България. Използваният стил е строго научен, точен, подкрепен с богата статистика и информация. Извършено е и самостоятелно анкетно проучване на 279 настоящи или наскоро завършили студенти главно от Икономически университет – Варна, така и от други български университети. Независимо от неговия непредставителен характер, проучването дава възможност да бъде отправна точка за други изследвания или за изводи, относящи се до бъдещата научно техническа политика на страната. На основата на формулираните изводи авторът прави профил на академичните spin-off

фирми, които могат да бъдат развивани в българските условия и предлага теоретичен модел за тяхното изграждане и поддръжка.

Няма да взема отношение относно научните приноси на дисертанта, тъй като съм взела активно участие при тяхното формулиране и редактиране. Ще спомена само, че те напълно отговарят на изложеното в дисертацията и са самостоятелно дело на докторанта.

Бих желала да посоча някои непосредствени впечатления от работата си с дисертанта през последните три години. Евгени притежава комплексни качества на изследовател, на първо място, научна интуиция и любознателност, които му помагат да се ориентира сполучливо в сложната научна проблематика, търпение и упоритост, необходими за възможността да се коригира и усъвършенства написаното и не на последно място умение за слушане и „чуване“ на научната критика и готовност да я приемеш и най-вече ефективно използваш в работата си.

Много добри са и отзивите на студентите от неговата преподавателска работа. По време на докторантурата той беше привлечен от катедрата да води семинарни упражнения по Микроикономика и ТНК на студентите от спец. „МИО“.

Общата ми преценка от работата на Евгени Филипов и разработения от него научен труд е, че той е сред малцината докторанти, който успя да завърши дисертационния си труд в срок и че преподавателския му потенциал следва да се използва от катедрата в следващите години. Оценката ми за дисертационния труд е категорично положителна.

Варна

Подпис:

21.11.2016 година

(проф. дин Ивона Г. Якимова)